

Cursus Narratieve analyse

samengesteld door dr. F.M.R.C. Basten

[campus]OrléoN

2010

- Module 1. Narratieve theorie
- Module 2. Maken van een onderzoeksdesign
- Module 3. Narratief interviewen
- Module 4. Analyse van het wat
- Module 5. Analyse van het wie
- Module 6. Analyse van het hoe
- Module 7. Rapporteren van narratief onderzoek
- Module 8. Didactiek van narratieve analyse

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor contact: campus@orleon.nl.

Narratieve theorie

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
1. Wat is taal?	4
1.1. Fonetiek	5
1.2. Fonologie	5
1.3. Morfologie	6
1.4. Syntaxis	6
1.5. Teken	7
1.6. Representatie en communicatie	8
1.7. Macht over het teken	11
1.8. De arena	12
2. Waar is die arena dan?	18
2.1. Ruimte tussen vorm en concept	18
2.1.1. <i>Ferdinand de Saussure</i>	18
2.1.2. <i>Structuralisme</i>	19
2.1.3. <i>Poststructuralisme</i>	21
2.1.4. <i>Postmodernisme</i>	26
2.2. Ruimte tussen groepen en in netwerken	27
2.2.1. <i>Post-marxisme</i>	27
2.2.2. <i>New Historicism</i>	29
2.3. Ruimte in het vorm-aspect	32
2.3.1. <i>Sociolinguïstiek</i>	32
2.3.2. <i>Stilistiek</i>	34
2.3.3. <i>Pragmatiek</i>	35
2.4. Ruimte in het concept-aspect	36
2.4.1. <i>Cultuurrelativisme</i>	36
2.4.2. <i>Psycholinguïstiek</i>	38
2.5. Paradigmatische stellingname	39
3. Wat is een narratief eigenlijk?	42
3.1. Ingrediënten van een narratief	42
3.2. Effecten van een narratief	43
3.3. Narratief en werkelijkheid	44
4. Uitgangspunten voor deze cursus	49
5. Oefeningen	50
Literatuurlijst	51

Voorwoord

Een cursus over het analyseren van narratieven moet op zijn minst, zo vind ik althans, een perspectief bieden op wat een narratief is. Dat is nog niet zo eenvoudig als het lijkt. De korte definitie is natuurlijk best makkelijk te geven: een narratief is een verhaal over een aantal gebeurtenissen die logisch met elkaar samenhangen en opeenvolgend een zekere eindtoestand veroorzaken. Een definitie is echter geen perspectief. Wat is bijvoorbeeld een gebeurtenis? En hoe brengen wij gebeurtenissen met elkaar in verband? Waarom doen we dat eigenlijk? Waarom zouden we narratieven analyseren? Wat is analyseren eigenlijk? Waaruit is een narratief opgebouwd? Wat is een woord? Een zin? De zin van dit alles?

Het is mijn persoonlijke opvatting – en die wordt blijkbaar niet door alle auteurs van boeken over narratieve analyse gedeeld – om te beginnen bij het begin, en bij narratieve analyse is dat taal. Onze ideeën over taal, over wat we met taal doen en wat taal met ons doet, bepaalt in belangrijke mate hoe we tegen narratieven en de analyse daarvan aankijken. Als we denken dat taal een transparant medium is, dan biedt een narratief ons een rechtstreeks kijkje in de ziel van de verteller. Als we denken dat taal een afspiegeling is van de werkelijkheid, dan reproduceert een narratief waargebeurde feiten. En als we denken dat taal een middel is om de werkelijkheid te construeren, dan wordt een narratief een mogelijkheid om betekenissen te produceren. Taal doet er dus toe en daarom beginnen we daarmee. Wees dus nog even geduldig, lezer: eerst volgen twee delen theorie over taal, pas dan komt het verhaal aan bod. Het doel van die theorie is om een perspectief te bieden, namelijk het perspectief van hoe je als analist van narratieven door het leven wilt gaan.

Taal is niet zo maar wat. Er zijn ongelooflijk veel boeken over geschreven (en een paar daarvan staan in mijn boekenkast) door ontzettend veel auteurs uit heel veel verschillende disciplines. Het moet dus wel belangrijk zijn. En was taal maar eenduidig, dan zouden al die auteurs het met elkaar eens zijn – maar dat zijn ze niet. Een chronologie of opsomming van alles wat met taal te maken heeft, biedt niet het perspectief dat met deze cursus wordt beoogd. Mijn cursisten hebben mij aangemoedigd om in het verhaal over taal wat meer structuur aan te brengen. Ik hoop dat gedaan te hebben met het arena-model. Het is op dit moment in verschillende wetenschappelijke disciplines en academische kringen gangbaar om de sociale realiteit te zien als een product van onderhandeling. Het arena-model sluit daarbij aan en classificeert verschillende stromingen, concepten en denkers naar locaties waar ruimte voor onderhandeling is. Dat leidt er noodzakelijkerwijs toe dat niet alle denkers en schrijvers over taal in deze reader vertegenwoordigd zijn. Begrijpelijkheid gaat hier voor volledigheid en voor die keuze neem ik verantwoordelijkheid.

Tot slot: halverwege de jaren tachtig van de vorige eeuw raakte de Anglo-Saksische wereld in de ban van de *narrative turn*. In Nederland is nu de belangstelling voor dit type onderzoek ook groeiende. Ik hoop met deze reader bij te kunnen dragen aan een gedegen uitvoering daarvan.

dr. F.M.R.C. Basten